

RUKKILILL

Nr. 13

Murtud Rukkilille Ühingu teataja

Detsember 2008

Taara taevalised targad
Mõtlesid siis ühel meel
Seltsis viimaks seaduseksi:
Kalevite kanget poega
Põrgu vahipoisiks panna
Alta-ilma hoidemaie,
Väravaida vahtimaie,
Sarvikuda sõitlemaie,
Et ei selli sidemesta,
Kuri pääseks kütketesta.
[...]

Praegu Kalevite poega,
Käsi kütkes kalju küljes,
Valvab vahil väravada,
Kaitseb kütkes teise kütkeid.
Põrgulastest püüetakse
Kahel otsal põlend piirul
Ahelaida habrastada,
Kütkeida katkendella.
Jõuluajal lähvad lülid
Peene hiuksekarva paksuks;
Kui aga hüüab koidukukke
Vanaisa väravalt
Jõulupüha tulekuda,
Lähvad ahelate lülid
Järsku jälle jämedamaks.



(F. R. Kreutzwald „Kalevipoeg“)

Jõulupidu

Murtud Rukkilille Ühingu jõulupidu toimus sellel aastal 6. detsembril Tallinnas Rahvusraamatukogu Saksaa saalis. Pidulise ühingu poolt kingituseks 40 aktiivseimale liikmele. Öhtu juhatasid sisse kaks neidu, kes laulsid mõned jõululaulud ja läksid oma siirusega kohalviibijatele hinge. Lauljate vanaema, ühingu liige Anni Siirak, oli samuti publiku hulgas.

Peale traditsioonilist jõulutoitu - hapukapsaid, kartulit, liha ja verivorste - ootasid pidulisi üllatuskülalised, kelleks oli Tunne Kelam abikaasaga. Hr Kelam rääkis oma tööst europarlamentis, sealsest suhtumisest Eestisse ja kommunismi hukkamõistust. Tunne Kelamiga tutvus ühingu esindus novembris Brüsselis, kui käidi tutvumas europarlamentiga.

Pidulise oli tervitama tulnud ka ühingu patroon Urmas Reinsalu, kes tervitas alanud adventiaja puhul. Ta käis välja ka mõtte mälestada järgmisel aastal märtsiküüditamise 60. ja

MRP 70. aastapäeva suure represseeritute kokkutulekuga nagu kaheksa aastat tagasi, kui Lennart Meri andis represseeritutele kätte Rukkilille märgi.

Peale ametliku osa lõppu oli külalisi tervitama tulnud mustlasansambel. Ansambli temperamentne esinemine ja kirjud kostüümid kujunesid väga menukateks ning panid usna mitmed represseeritud tantsima. Kui lõbusast mustlasmuusikast tuju heaks oli muutunud, jätkus öhtu omavahelise suhtlemisega. Meenutati ühingu aasta suuremaid sündmusi, vaadati pilte ja tehti plaane ka järgmiseks aastaks.

Ere Uiibo



Jõulutervituse töid Anna-Liisa ja Kristiina

Murtud Rukkilille Ühing käis Brüsselis

11.-13. novembril käis Murtud Rukkilille Ühingu 6-liikmeline esindus Tunne Kelami kutsel Brüsselis Euroopa Parlamendiga tutvumas. Delegatsiooni kuulusid ühingu aktiivseimad liikmed Kuusalust, Tallinnast ja Tartust eesotsas ühingu esimehe Enno Uiboga.

Reisi jooksul tutvuti linna vaatamisväärsustega ning tehti ringkäik Euroopa Parlamendi hoones. Seal toimus ka hr Tunne Kelami vastuvõtt ühingu delegatsioonile. Kohtumisel rääkis hr Kelam oma tööst Euroopa Parlamendis ning Eesti suhetest teiste EL riikidega. Arutati ka okupatsioonirežiimide tagajärgi ja neile hinnangute andmist. Selleks on Euroopa Parlamendis välja töötatud Praha deklaratsioon, mis taotleb okupatsioonide kuritegude avalikustamist ja tingimusteta hukkamõistu, et tulevikus elada vabas ja turvalises Euroopa Liidus. Murtud Rukkilille Ühingu töögrupp kiitis deklaratsiooni heaks. Veel tutvustati hr Kelamile ühingu tegevust ja tulevikuplaane, millele ta positiivse hinnangu andis.

Reis lõppes õhtusöögi ja edasiste koostööplaanide arutamisega. Ühingu esindajad pidasid kohtumist edukaks ja huvitavaks.

Ere Uibo

Euroopa Parlamendis on 785 liiget ning 7 fraktsiooni. Kõige suurem fraktsioon on konservatiivid ehk Euroopa Rahvapartei ja Euroopa Demokraadid (288 kohta), kuhu kuulub ka Tunne Kelam. Parlamendi president on alates 2006. a sakslane Hans-Gert Pöttering. Euroopa Parlamendi eripära on see, et seal pole opositsiooni, kogu tegevus on suunatud sellele, et saavutada kokkulepe ja võtta vastu mõistlikud otsused.



Ametnike tsitadell

Oli vajadus pääseda ametniku jutule. Pole see nii lihtne ühti. Kui kohtumise soovist oli kolm nädalat möödunud, tegin järelepärimise ja vastuseks sain alljärgneva selgituse. Järeldan, et ametniku palge ette saamiseks tuleb arvestada ikka paari kuuga.

Vastus teabenõudele

„Avaliku teabe seaduse” § 3 järgi on avalik teave teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud

õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Sama seaduse § 6 kohaselt on teabenõue teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks.

„Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse” § 3 kohaselt annab valitsusasutus tasuta selgitusi asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ja asutuse pädevuse kohta.

Teie teabenõudena esitatud küsimusele

vastamine eeldab selgituse andmist. Seega on tegemist selgitustaotlusega, millele vastatakse „Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse” alusel. Nimetatud seaduse § 6 sätestab, et märgukirjale või selgitustaotlusele vastatakse viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul selle registreerimisest.

**Lugupidamisega
Dokumendihalduse konsultant**

Õppimisvõimalustest Siberis ja pärast seda

Mind küüditati Tartust II Keskkooli 10. klassist 25. märtsil 1949. a Tšerlaki rajooni (Omski oblast) kolhoosi. Seal nelja kuu pärast, kui otsiti inimkatsejänesid aatomipommi katsetuste juurde, Krasnojarski kraisse Ust-Abakani rajooni Altai mägede jalamile. Varem olid seal olnud ainult geoloogid. Nendes läbipääsmatutes mägedes seda katsetust teostatigi. Geoloogid olid leidnud molübdeeni asukohad, vist ka volframi jm. Kohale toodi kaevandamiseks 18 tuhat vangi, ühte laagrisse 8000, teise 10 000. Veel veeti kohale hulk sõdureid ja näpuotsatais noori spetsialiste. Katsetus toimus jaanuaris 1950. a.

Sügisel 1950 avati õhtukeskkool. See oli sõdurite jaoks, et haridustee ei katkeks ja tehnikumist tulnud spetsialistide jaoks, et nad saaksid kolme kohustusliku aasta pärast jätkata kõrgkoolis. Mina läksin ka selle kooli 8. klassi, sest rohkemaks ma vene keelt vajalikul määral ei osanud. Sealgi kirjutasin etteütles peaaegu kõikidesse sõnadesse vead sisse ning esimeses etteütles oli 25% sõnadest üldse puudu. Ega mind sinna kooli eriti ei tahtud, aga keelata ka ei osatud. Klassikaaslast oli minu eest hoiatatud, nad ei tohtinud minuga suhelda ja mitte midagi oma tööst rääkida. Kaks klassikaaslast siiski usaldasid mind, ma sain teada, mida toodetakse ja mul õnnestus isegi käia rikastusvabrikus.

Selles koolis ma lõpetasin 1953. a keskkooli. Lõpetamise aastal ei olnud mingit võimalust edasiõppimiseks. Luba oli ametlikult olemas, aga seda ei antud enne kätte, kui oli kutse eksamiteks. Eksamikutse tuli mõni päev enne eksamite algust ja selleks ajaks ei jõutud luba kõrgemalt poolt kinnitada. 1954. a sain loa ja tegin sisseastumiseksamid 2 palli võrra punasest joonest kõrgemal, sooviti õnne ja puha. Läksin töölt lahti võtma ja ühtlasi sain postist saadetise, et pole konkursi tõttu sisse saanud. Nimelt oli sooritatavatesse ainetesse sisse kirjutatud keemia – ne sdelano (järelkult 2, aga keemiat polnud mul üldse vaja teha). Samas avati alevikus kutsekooli filiaal töötajatele-praktikutele. Sinna ma oma dokumendid viisingi ja 1956. a sain ehitusmeistri kutse.

Oligi juba "Hruštšovi sula" aeg ja samal aastal tegin sisseastumiseksamid Novosibirski Ehitusinstituuti. Kuna luba anti väljasõiduks ainult statsionaar-sesse õppesse, hakkasin sissesaanuna end vormistama õhtuõppesse. Dekanaat soovitas eksamitulemuste põhjal statsionaarset õpet ja otsis laborandi kohta,

kuid see venis ning ma läksin ikkagi õhtuõppesse ja projekteerimisinstituuti tööle.

Kahe aasta pärast oli selge, et aatomipommi katsetuselt saadud kiiritus oli teinud oma töö ja mu lihased olid raskelt nõrkenud. Ma ei saanud enam tiptundidel bussi ega trammi. Diagnostos – Myasthenia gravis paralytika. Vormistasin õhtuõppest kaugõppesse. Haigus süvenes kiiresti ja IV kursusel 1960. a olin juba II grupi invaliid ning arstid soovitasid, et kui tahan Eestisse jõuda, siis pean seda tegema kohe ja lennukiga. Lennuki jaoks polnud mul raha, riskisin sõita rongiga. Jõudsin Eestisse ja Tartu neuroloogide hoole alla. Kuna olin tagasi Tartus, kus asus minu elu unistus TRÜ matemaatika pedagoogika eriala, läksin uurima õppimisvõimalusi. Dekaan Anatoli Mitt ütles: "Jah, II kursusel on vaba koht, aga tuleb tuua rehabiliteerimise kohta tõend." Kiiresti Tallinna, küll komistades ja kukkudes, aga jõudsin vastavasse kohta. Uuriti iga kandi pealt ja helistati sm Mitile, kas on ikka Urve Urgardile koht. Jah, oli küll. Lubati saata tõend, millega venitati nii kaua, et vastuvõtt oli lõppenud. Tõendil seisis, et mind polegi rehabiliteeritud, vaid erandina vabastatud. Läksin TRÜ kaugõppesse. Asusin õppima, aga paari nädala pärast teatati, et nad ei tohi pidada kaugõppijat, kes ei tööta. Läksin haridusministeeriumist abi otsima ja ennae imet, haridusminister sm Pesti andis välja käskkirja, et viia mind kaugõppest statsionaari. Lõpuks ometi olin oma unistuste paigas, kus ma oleksin pidanud olema 1950. a! Asusin kogu jõuga tegutsema, aga mida sa tegutsed, kui üks loeng on Aia tn ringauditooriumis, teine botaanikaaias. Teised jooksid üle Toomemäe ja olid 15 minutiga kohal, mina komberdasin alla linna ja jõudsin loengu lõpuks kohale. Keemia korpuse 4. korruse loengusse hilinesin, sest istusin kitsaste treppide kõrgetel astmetel. Kõik vuhisesid mööda, varjasin pisaraid.

Pidasin kõigile alandustele, mis mulle tervise tõttu osaks said, aasta vastu ja lahkusin tervislikel põhjustel oma unistuste TRÜ-st. Lahkusin ka Tartust ja läksin Tihemetsa tehnikumi joonestamist õpetama lõpetamata kõrgema haridusega. 1962. a jätkasin õppimist Leningradi Ehitusinstituudis inseneri-ökonomisti erialal. Mind vormistati 3. kursusele. Lõpetasin instituudi 1967. a. Sain kõrgema hariduse, mille saavutamiseks oli kulunud 25 aastat õppimist.

Urve Viksi

Jõulusoov

Ma olen mänginud esimest ja viimast korra jõuluvana ühel 1993. a külmal talvapäeval. Helistati Tilsi Lastekodust ja paluti, et ma teeksin jõuluvana, sest kõik nende omad jõuluvana olid nii palju juba esinenud, et nad tuntaks hääle järgi ära ja see polevat enam huvitav. Mõeldud, tehtud.

Lapsi, kasvatajaid ja õpetajaid oli rohkearvuliselt. Koolimaja ja lastekodu asusid ühe katuse all, kõik olid sõbralikud, lahked ja ühtehoidvad. Vaatasin ka laste tubadesse. Tol kaugel ajal olid need toad juba korras, remonditud, puhtad ja hoolitsetud. Kõik nagu kodus.

Ma võisin jõuluvana hukkust tunda, sest kingikotid - päkapikk tassis teist suurt kotti - olid head-paremat täis. Lahked välismaalased Rootsist, Soomest, Saksamaalt ja ka Eesti omad firmad ning kohalik vald olid vaeslastele heldelt mõelnud.

Astusin suurde saali ja tundsin kümneid, kümneid ootusärevusest säravaid silmi oma kehal, õigemini seljal, sest seal asus hetkel mu kõige tähtsam sõnum, aare, varandus. Ma tundsin, et mu seljas on kõigile midagi, keegi ei jää ilma ja kõik võivad tänasest õhtust rõõmu leida.

Lapsed lugesid ükskhaaval luuletusi, laulsid ja tantsisid ning olid rõõmsad. Miski ei reetnud, et nad on lastekodulapsed, ilma vanemateta. Ehk nad olid juba harjunud, pikki aastaid ja päevi omakeskis, paljude heade, ütlesin kuldsete inimestega koos, leidnud uue kodu Tilsi.

Kui hüüdsin ühe väikese, 2aastase poisikese nime, tuli temaga koos ka tema 4aastane vanem vend. Kasvataja ütles, et vanem vend käib alati oma noorema vennakese kõrval ja kaitseb teda. Need lapsed olid hiljuti siia tulnud (vanemad alkohoolikud). Nad polnud veel selle maja eluga harjunud, hoidsid omaette ja olid väga vaiksed. Ma ei hakanud neilt salme nõudma, andsin kummalegi kingitused üle ja küsisin vaid, mida nad soovivad, et jõuluvana neile teeb.

Seda küsimust ma kahetsen.

Mäletan, et siis juhtus midagi, mille pärast ma enam kunagi ei soovi jõuluvana mängida.

Lapsed seisisid vaikides mu ees, kuid silmitsesid mind teraselt. Mulle tundus, et nad olid ainukesed lapsed siin saalis, kes ei vandanudki mu kingikoti peale.

Need lapsed vaatasid mu südamesse ja hinge.

Vanem vend ütles tasakesi mu kõrva sisse: "Jõuluvana, me tahame koju..."

Jüri Pallo 12. dets 2007. a

Pensionäril on õigus hambaproteesihüvitisele

63-aastastel ja vanematel isikutel, ravikindlustust omavatel töövõimetuspensionäridel ning vanaduspensionäridel on õigus taotleda haigekassast hambaproteeside hüvitist.

Haigekassa hüvitab hambaproteeside maksumusest **4000 krooni üks kord kolme aasta jooksul**. Hüvitist saab taotleda juhul, kui tellitakse uued proteesid. Kui proteeside maksumus on alla 4000 krooni, saab ülejäänud summat kasutada näiteks proteeside parandustöödeks. Kui isiku hambaproteeside teenuste eest tasutud summa ületab 4000 krooni, siis on võimalik haigekassast lisaks taotleda ka täiskasvanutele makstavat 300-kroonist hambaraviteenuse hüvitist.

Proteesihüvitist saab taotleda kas hambaraviteenuse kaudu, kelle juures proteesid valmistatakse, või esitades ise dokumendid haigekassale (mõlemat korraga ei saa). Mugavam võimalus on see, kui vajalikud dokumendid esitab haigekassale hambaraviteenuse kaudu, siis tuleb hambaraviteenuse valmistamise eest saadava hüvitise summa võrra vähem maksta. Veidike aeganõudvam ja keerulisem lahendus on see, kui arsti juures lepatakse kokku, et patsient tasub kogu proteesi maksumuse ja esitab

hüvitise taotlemiseks tasumist tõendavad dokumendid koos avaldusega haigekassale ise. Sellisel juhul kannab haigekassa proteesihüvitise kindlustatu pangaarvele 90 päeva jooksul.

Kui varem ei ole pensionäri hambaproteese valmistatud, siis hakatakse 3-aastast perioodi arvestama sellest kuupäevast, millal said valmis esimesed proteesid. Uuesti tekib patsiendil õigus proteesihüvitise taotlemiseks haigekassast siis, kui on möödas 3 aastat eelmise proteesi maksumuse hüvitamisest.

Hüvitist saab taotleda ka tagantjärele kuni 3 aastat pärast teenuse osutamist. Kui hüvitise taotlus esitatakse kuupäeval, mil teenuse osutamisest on möödas rohkem kui 3 aastat, siis haigekassa hüvitist ei maksa.

Meeles tuleb pidada seda, et kasutamata jäänud hüvitise osa ei ole võimalik järgmisesse perioodi üle kanda. Proteesihüvitist saab taotleda ainult siis, kui inimene on saanud vastavat teenust ja selle eest tasunud. Kulutusi tegemata ja tõendamata ei ole võimalik haigekassal inimese pangakontole raha kanda.

Hambaproteeside maksumus võib kõi-

kuda suurtes piirides olenevalt kasutatava materjali maksumusest ja töö keerukusest. Hambaproteesihüvitist kaib patsiendiga kaasas ning seega saab patsient ise otsustada, missuguses Eestimaa piirkonna raviasutuses endale proteesid valmistada lasta.

Kui pensionär ei mäleta täpselt või kahtleb, kui kaua eelmisest hambaproteesihüvitise taotlemisest möödas on, soovitage tal enne hambaraviteenuse pöördumist see järele uurida haigekassa infotelefonilt numbril 16363. Nõu saab nii haigekassa koduleheküljelt aadressil www.haigekassa.ee kui ka otse haigekassa klienditeenindusbüroosidesse pöördudes.

Lisaks hambaproteesihüvitise taotlemisele on kõigil kindlustatutel, kes on vähemalt 19-aastased, võimalik kasutada ka hambaraviteenuse hüvitist.

Hüvitise taotlemise avalduse blanketid on saadaval haigekassa klienditeenindusbüroosides, postkontorites ja maavalitsustes üle Eesti, samuti haigekassa koduleheküljel. Hüvitise taotlemise avalduse võib saata posti teel või tuua haigekassa klienditeenindusbüroosse.

Haigekassa

Peotäis tablette või oskus lõõgastuda

Paljude probleemide põhjustajaks on stress ja pidev muretsemine. Tihti ei osata elada ennast välja ning tunda rõõmu ja rahulolu. Lõõgastumine ja hea tuju on alati etem kui peotäis tablette,

sellele saime kinnitust oktoobri alguses, kui viibisime Kuressaare Rütüli spaas taastusravivõimalustega tutvumas. Järgnevalt mõned kasulikud ja huvitavad protseduurid.

Soe ürdipärlivann taastab keha ja vaimu pärast pingelist tööd, eemaldab lihaspinge, parandab verevarustust ja ainevahetust. Ürdiõlide valik on mitmekesine.

Relaksatsioonikamber, mis on Eestis ainulaadne. Lõõgastusseanss algab põhjaliku juhendatud lõõgastustreeninguga ning jätkub audiovisuaalsete efektidega (DVD), et viia klient eemale igapäevamõtetest ja -keskkonnast. Ei ole vaja sõita kaugele lõunasse, piisab ka mõnedest seanssidest lõõgastuskambris.

Massaaž meeldivas õhkkonnas, mis lõdvestab lihaseid.

Omalt kohalt on ka soolakamber astma ja hingamisteede lihaskestatuursete puhul.

Rohkem informatsiooni internetiaadressil:

<http://saaremaaspahotels.eu/et/spa-hotell-ruutli>

MRÜ



Lugupeetud Murtud Rukkilille Ühingu liikmed

Kokkuhoid pole koonerdamine. Seoses majandussurutise teravnemisega muutub ka meie olukord raskemaks. Et paremini toime tulla, peame piirama väljaminekuid. Palume ühingu liikmetel, kes soovivad saada lehte Rukkilill, teatada toimetusele oma kontaktandmed kas meili teel või kirjaga jaanuariku jooksul.

Ette tänades Rukkilille toimetus